

Dosarul nr. 2ra-257/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: R. Pascari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: L. Bulgac, Gr. Dașchevici, A. Panov)

DECIZIE

05 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Străisteanu Gheorghe,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă de respingere a acțiunii

c o n s t a t ă:

La 07 decembrie 2018 Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantii au indicat că la 09 septembrie 2006 organul de urmărire penală din cadrul Inspectoratului de Poliție Strășeni, în baza plângerilor depuse, a pornit două cauze penale în privința lui Bejenaru Radic, care prin înșelăciune și încredere a însușit de la Străisteanu Gheorghe bunuri materiale în mărime de 88.320 de lei.

În cadrul urmăririi penale, au fost recunoscuți în calitate de părți vătămate și părți civile.

Totodată, în cadrul urmăririi penale, și ulterior, în cadrul judecării cauzei în instanța de judecată, au înaintat față de inculpatul Bejenaru Radic o acțiune civilă, prin care au solicitat încasarea din contul acestuia a sumei de 88.320 de lei cu titlu de prejudiciu material și dobânzii de întârziere conform art. 619 din Codul civil.

Au declarat că după 2 ani de la data intentării dosarului penal, Procuratura raionului Strășeni a expediat cauza penală pentru examinare în fond, conform competenței, la Judecătoria Strășeni.

La 28 noiembrie 2008, cu încălcarea gravă a competenței teritoriale, dosarul penal a fost strămutat de la Judecătoria Strășeni la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, repartizat spre examinare în fond judecătorului Liuba Pruteanu, care intenționat prin diferite metode, a tergiversat judecarea cauzei timp de 5 ani.

Prin sentința din 20 iunie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, Bejenaru Radic a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) din Codul penal, (pentru primul episod), și i s-a stabilit pedeapsă 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa activitate de gestionare a bunurilor materiale pe un termen de 1 an. În baza art. 90 din Codul penal s-a suspendat condiționat executarea pedepsei cu închisoare stabilită lui Bejenaru Radic, fixând un termen de probă de 1 an, pentru perioada în care nu a fost executată pedeapsa, dacă nu va mai comite noi infracțiuni prin munca cinstită și purtare exemplară v-a îndreptăți încrederea acordată și v-a restitui paguba cauzată părții vătămate. Iar, în baza art. 190 alin. (2) lit. c) din Codul penal, (pentru al doilea episod), Bejenaru Radic a fost achitat. Totodată, acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Gheorghe Străisteanu s-a admis parțial și s-a încasat din contul lui Bejenaru Radic în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 43.929,27 de lei cu titlu de prejudiciu material. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate și neprobate.

Prin decizia din 21 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată integral sentința din 20 iunie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, cu dispunerea rejudecării cauzei și a fost condamnat inculpatul Bejenaru Radic la 7 ani închisoare cu executare. S-a încasat din contul lui Bejenaru Radic în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 88.320 de lei cu titlu de prejudiciu material.

Prin decizia din 01 iulie 2014 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de inculpatul Radic Bejenaru, avocatul Nelly Babcsinschi în numele inculpatului, de avocatul Constantin Lazari și părțile vătămate Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia, s-a casat integral decizia din 21 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia din 16 decembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de avocatul Nelly Babcsinschi în numele inculpatului Radic Bejenaru, au fost admise apelurile declarate de procuror și părțile vătămate Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia, casată sentința și s-a pronunțată o hotărâre nouă, prin care Bejenaru Radic a fost condamnat în baza art. 190 alin. (4) din Codul penal la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în domeniul financiar-comercial pe un termen de 3 ani.

Prin decizia din 13 septembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de către inculpatul Bejenaru Radic și de către avocatul Pavliuc Ghenadie în numele inculpatului, s-a casat decizia din 16 decembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, cu dispunerea rejudecării cauzei penale la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 19 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca neîntemeiat apelul declarat de avocatul Nelly Babcsinschi în interesele inculpatului Bejenaru Radic împotriva sentinței din 20 iunie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău. S-au admis apelurile declarate de procurorul în Procuratura Strășeni, Ion Tețcu și a părților vătămate Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia. S-a casat sentința din

20 iunie 2013 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care Bejenaru Radic a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) din Codul penal și i s-a stabilit pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în domeniul financiar-comercial pe un termen de 3 ani. În baza art. 385 din Codul de procedură penală a fost micșorat lui Bejenaru Radic termenul pedepsei cu închisoare până la 7 ani, termen numit spre executare. Termenul executării pedepsei inculpatului Bejenaru Radic, a fost calculat din 19 ianuarie 2018. S-a admis acțiunea civilă și s-a încasat din contul lui Bejenaru Radic în beneficiul părții vătămate Străisteanu Gheorghe suma de 88.320 de lei cu titlu de prejudiciu material, în rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate. S-a constatat încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei penale.

Prin decizia din 05 noiembrie 2018 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de inculpatul Bejenaru Radic și de avocatul acestuia Scutaru Ana, s-a casat integral decizia din 19 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Au susținut reclamanții că prin 3 decizii ale Curții de Apel Chișinău s-a constatat încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei penale intentată la 09 septembrie 2006, care deja durează 12 ani și 5 luni.

Consideră că acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală și ale instanțelor de judecată, comise în privința lor și constatate prin 3 decizii judecătorești definitive și executorii, cad sub incidența prevederilor Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Au precizat că cauza penală intentată la 09 septembrie 2006, nu este dificilă din punct de vedere factologic sau juridic, nu prezintă nicio complexitate, deoarece în dosar nu a fost necesare efectuarea a unor acțiuni procedurale complexe cum ar fi audierea experților, specialiștilor, numirea expertizelor și alte acțiuni care ar împiedica luarea unei hotărâri definitive într-un termen rezonabil.

Mai mult ca atât, făptuitorul Bejenaru Radic a fost cunoscut, probele acumulate au demonstrat vinovăția ultimului în săvârșirea infracțiunii.

În calitate de părți vătămate s-au comportat diligent conform legislației în vigoare, s-au prezentat la toate citațiile organului de urmărire penală și ședințele de judecată, au întocmit și au prezentat în termenul stabilit de lege explicațiile, probele, acțiunea civilă și alte documente necesare pentru soluționarea cauzei, iar tergiversarea examinării și judecării cauzei se datorează exclusiv comportamentului abuziv al organului de urmărire penală și al judecătorilor.

În aspectul dat, au reținut reclamanții că finisarea judecării cauzei penale pentru dânșii este extrem de importantă, deoarece inculpatul Bejenaru Radic a prejudiciat familia lor de sume deosebit de mari, pe care timp de 12 ani, nu le pot recupera.

Au indicat că mărimea prejudiciului material îl estimează în mărime de 88.320 de lei, sumă admisă prin 3 decizii ale Curții de Apel Chișinău, iar prejudiciul moral în mărime de 36.000 de lei, cauzat prin sentimente de frustrare, suferințe continue din cauza nenumăratelor refuzuri de a judeca cauza în termen rezonabil și emiterea unei decizii irevocabile; anxietate cauzată de incertitudine creată de procurori și de judecători,

dificultatea în depășirea obstacolelor impuse de acțiunile ilegale din cauza ignorării intenționate a legislației în vigoare naționale și crearea condițiilor pentru a-și apăra drepturile numai la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, suportând astfel cheltuieli materiale suplimentare.

În contextul expus, au solicitat Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia admiterea acțiunii, constatarea faptului încălcării dreptului lor la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale din 09 septembrie 2006; încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lor a sumei de 88.320 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin încălcarea gravă a dreptului la examinarea și judecarea în termen rezonabil a cauzei penale intentată la 09 septembrie 2006 și crearea obstacolelor timp de 12 ani și 5 luni în repararea prejudiciului cauzat din contul inculpatului Bejenaru Radic, precum și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lor a câte 18.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral pentru fiecare în parte.

Prin hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial. S-a constatat încălcarea dreptului lui Străisteanu Gheorghe la judecarea în termen rezonabil a acțiunii civile intentate în proces penal. S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 10.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a acțiunii civile intentate în procesul penal. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 16 aprilie 2019 Ministerul Justiției a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 24 iunie 2019 a fost prezentată partea motivată a cererii de apel, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii din 09 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 16 decembrie 2019 Străisteanu Gheorghe a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea hotărârii din 09 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, pe care o consideră legală și întemeiată.

În motivarea recursului Străisteanu Gheorghe a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Consideră recurentul că instanța de apel eronat a constatat că termenul nu se calculează de la data începerii urmăririi penale din anul 2008, care constituie 12 ani, dar se calculează de la data de 17 decembrie 2016, care este de 3 ani, când a fost admisă acțiunea civilă în cadrul procesului penal, și astfel termenul de 3 ani nu poate fi acceptat ca o încălcare la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale pornită la 30 octombrie 2008.

Or, termenul se calculează de la data când partea vătămată a fost recunoscută în cadrul procesului penal în calitate de parte civilă, în cazul dat de la data de 30 octombrie 2008, respectiv durata de examinare este de 12 ani și nu după cum a stabilit instanța de apel.

De asemenea, a indicat că instanța de apel a emis decizia cu încălcarea prevederilor art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, adică aceasta nu este motivată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 31 octombrie 2019, iar copia acesteia a fost expediată în adresa lui Străisteanu Gheorghe la 09 decembrie 2019 (f.d. 159-160).

Astfel, recursul, declarat la 16 decembrie 2019, este în termen.

La 13 ianuarie 2020 în adresa intimaților Ministerul Justiției și Străisteanu Natalia a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Străisteanu Gheorghe, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor (f.d. 179-182).

La 25 februarie 2020 Ministerul Justiției reprezentat de Iaroslav Chiosa în baza procurii nr. 95 din 18 noiembrie 2019, a depus referință, solicitând să fie considerat inadmisibil recursul declarat de Străisteanu Gheorghe, cu menținerea deciziei din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, pe care o consideră legală și întemeiată, invocând că instanța de apel a verificat minuțios toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a prezentei spețe, dând o apreciere corectă suportului probatoriu al cauzei.

Alte referințe nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 01 iulie 2020 a considerat recursul declarat de Străisteanu Gheorghe admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din suportul probator prezent la actele cauzei, în special din Raportul procurorului-șef al secției reprezentarea în procedurile non-penale și implementarea CEDO din cadrul Procuraturii Republicii Moldova, rezultă că la 28 septembrie 2006 Străisteanu Gheorghe a sesizat CPR Strășeni despre faptul însușirii ilegale, la 08 septembrie 2006 a automobilului de model Opel Vectra cu nr. de înmatriculare XXXXX, care-i aparține, de către Bejenaru Radic, care ulterior l-a înstrăinat, cauzându-i astfel o daună în valoare de 3.000 dolari SUA (f.d. 62-73).

Prin ordonanța din 04 octombrie 2006 de către OUP CPR Strășeni a fost pornită cauza penală nr. 2006330397 în temeiul unei bănuieli rezonabile de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) din Codul penal.

La 22 iulie 2007 de către procurorul în Procuratura r-nul Strășeni a fost încetată urmărirea penală în baza art. 195 alin. (2) din Codul penal în cauza penală nr. 2006330397.

La 27 iulie 2010 de către procurorul în Procuratura r-nul Strășeni a fost pornită cauza penală nr. 2010338046, în baza art. 190 alin. (2) lit. c) din Codul penal.

La 11 august 2010 Străisteanu Gheorghe a fost recunoscut în calitate de parte vătămată și audiat, solicitând să fie recunoscut ca parte civilă, indicând prejudiciul de 36.300 de lei.

Învinuirea a fost înaintată lui Bejenaru Radic la 02 decembrie 2010, iar la 31 ianuarie 2011 a fost întocmit rechizitoriul, cauza fiind expediată la Judecătoria Strășeni la 08 februarie 2011.

La 21 iunie 2011 inculpatului Bejenaru Radic i-a fost înaintată o altă învinuire în sensul agravării.

La ședința din 07 iunie 2012 a Judecătoriei Strășeni, Străisteanu Natalia a fost audiată în calitate de martor în legătură cu cererea depusă de către partea vătămată Străisteanu Gheorghe.

La 08 iunie 2012 Gheorghe Străisteanu a depus acțiune civilă în cadrul dosarului penal, concretizată ulterior la 14 august 2012, împotriva lui Bejenaru Radic, solicitând să fie recunoscut în calitate de parte civilă în conformitate cu art. 222 alin. (1) din Codul de procedură penală, cu încasarea din contul inculpatului în beneficiul său a sumei de 235.563 de lei cu titlu de prejudiciu material și 123.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral (f.d. 89-91).

Prin sentința din 20 iunie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, Bejenaru Radic a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) din Codul penal (pentru primul episod) și i s-a stabilit pedeapsă 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa activitate de gestionare a bunurilor materiale pe un termen de 1 an. În baza art. 90 din Codul penal s-a suspendat condiționat executarea pedepsei cu închisoare stabilită lui Bejenaru Radic, fixând un termen de probă de 1 an, pentru perioada în care nu a fost executată pedeapsa, dacă nu va mai comite noi infracțiuni prin munca cinstită și purtare exemplară v-a îndreptăți încrederea acordată și v-a restitui paguba cauzată părții vătămate. Iar, în baza art. 190 alin. (2) lit. c) din Codul penal (pentru al doilea episod), Bejenaru Radic a fost achitat.

Totodată, acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Gheorghe Străisteanu s-a admis parțial și s-a încasat din contul lui Bejenaru Radic în beneficiul primului suma de 43.929,27 de lei cu titlu de prejudiciu material. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate și neprobate (f.d. 17-19).

Prin decizia din 21 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată integral sentința din 20 iunie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, cu dispunerea rejudecării cauzei și a fost condamnat inculpatul Bejenaru Radic la 7 ani închisoare cu executare. S-a încasat din contul lui Bejenaru Radic în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 88.320 de lei cu titlu de prejudiciu material.

Prin decizia din 01 iulie 2014 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de inculpatul Radic Bejenaru, avocatul Nelly Babciński în numele inculpatului, de avocatul Constantin Lazari și părțile vătămate Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia, s-a casat integral decizia din 21 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia din 16 decembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de avocatul Nelly Babciński în numele inculpatului Radic Bejenaru, au fost admise apelurile declarate de procuror și părțile vătămate Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia, s-a casat sentința și s-a pronunțată o hotărâre nouă, prin care Bejenaru Radic a fost condamnat în baza art. 190 alin. (4) din Codul penal la 8 ani închisoare, cu

executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în domeniul financiar-comercial pe un termen de 3 ani.

Prin decizia din 13 septembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de către inculpatul Bejenaru Radic și de către avocatul Pavliuc Ghenadie în numele inculpatului, s-a casat decizia din 16 decembrie 2015 a Curții de Ape Chișinău, cu dispunerea rejudecării cauzei penale la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 19 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca neîntemeiat apelul declarat de avocatul Nelly Babcsinschi în interesele inculpatului Bejenaru Radic împotriva sentinței din 20 iunie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău. S-au admis apelurile declarate de procurorul în Procuratura Strășeni, Ion Tețcu și a părților vătămate Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia. S-a casat sentința din 20 iunie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care Bejenaru Radic a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) din Codul penal și i s-a stabilit pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în domeniul financiar-comercial pe un termen de 3 ani. În baza art. 385 din Codul de procedură penală a fost micșorat lui Bejenaru Radic termenul pedepsei cu închisoare până la 7 ani, termen numit spre executare. Termenul executării pedepsei inculpatului Bejenaru Radic, a fost calculat din 19 ianuarie 2018. S-a admis acțiunea civilă și s-a încasat din contul lui Bejenaru Radic în beneficiul părții vătămate Străisteanu Gheorghe suma de 88.320 de lei cu titlu de prejudiciu material, în rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate. S-a constatat încălcarea termenului rezonabil la examinarea cauzei penale (f.d. 20-21).

Prin decizia din 05 noiembrie 2018 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de inculpatul Bejenaru Radic și de avocatul acestuia Scutaru Ana, s-a casat integral decizia din 19 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată (f.d. 22-40).

La 07 decembrie 2018 Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia au depus prezenta acțiune civilă împotriva Ministerului Justiției, solicitând constatarea faptului încălcării dreptului lor la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale din 09 septembrie 2006; încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lor a sumei de 88.320 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin încălcarea gravă a dreptului la examinarea și judecarea în termen rezonabil a cauzei penale intentată la 09 septembrie 2006 și crearea obstacolelor timp de 12 ani și 5 luni în repararea prejudiciului cauzat din contul inculpatului Bejenaru Radic, precum și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lor a câte 18.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral pentru fiecare în parte.

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeinicei parțiale a acțiunii și a constatat încălcarea dreptului lui Străisteanu Gheorghe la judecarea în termen rezonabil a acțiunii civile intentată în cadrul procesului penal, cu încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului a sumei de 10.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexaminare în termen rezonabil a acțiunii civile intentate în cadrul dosarului penal, în rest acțiunea a fost respinsă.

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Ministerul Justiției, la 31 octombrie 2019 a pronunțat dispozitivul deciziei, prin care a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției, a fost casată hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019, în partea prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Străisteanu Gheorghe și s-a dispus constatarea faptului încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a acțiunii civile înaintate în procesul penal, cu încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe a sumei de 10.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a acțiunii civile înaintate în procesul penal, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri, prin care capetele de cerere nominalizate, au fost respinse ca nefondate. În rest hotărârea primei instanțe, în partea prin care acțiunea a fost respinsă, a fost menținută (f.d. 149).

Însă, dispozitivul deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău are un conținut diferit, fiind expusă o altă soluție și anume, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției și a fost casată hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin această încălcare (f.d. 150-158).

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (2), (5) și (6) din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin.(5), hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărâri se evidențiază separat în textul acesteia. În motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărâri.

Analizând circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că la emiterea deciziei, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural, concluziile fiind contradictorii, expuse într-o formă incertă.

În acest context se reține că, deși instanța de apel prin dispozitivul deciziei pronunțat în ședința de judecată din 31 octombrie 2019 a casat hotărârea primei instanțe în partea admiterii acțiunii depuse de către Străisteanu Gheorghe și a emis în această parte o hotărâre nouă de respingere a acțiunii, prin decizia motivată a casat integral hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a emis o hotărâre nouă de respingere a acțiunii depusă de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia.

Astfel, soluția instanței de apel în sensul adoptat este inexplicabilă, în situația în care pe de o parte instanța de apel a ajuns la concluzia de a casa parțial hotărârea primei

instanțe în partea pretențiilor admise din acțiune, iar pe de altă parte aceasta într-un mod contradictoriu în decizia motivată a casat-o integral.

Totodată, incertitudinea soluției instanței de apel nu poate fi trecută cu vederea, reieșind și din faptul că în motivarea deciziei din 31 octombrie 2019, Curtea de Apel Chișinău a reținut că hotărârea primei instanțe este contestată de Ministerul Justiției în partea admiterii parțiale a acțiunii depuse de Străisteanu Gheorghe și respectiv, va examina legalitatea hotărârii contestate în limita apelului declarat.

Însă, în continuare Curtea de Apel Chișinău a menționat că apelul declarat de Ministerul Justiției urmează a fi admis, cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii ca neîntemeiată.

Superficialitatea examinării cauzei de către instanța de apel se atestă și prin faptul că, deși a casat integral hotărârea primei instanțe și a pronunțat o hotărâre nouă de respingere integrală a acțiunii depuse de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului material și moral, instanța de apel nu a examinat pretențiile Nataliei Străisteanu din acțiune, în motivare expunându-se doar asupra celor înaintate de către Străisteanu Gheorghe.

Mai mult ca atât, instanța de apel a constatat eronat precum că în cadrul urmăririi penale, apoi în cadrul judecării cauzei în instanța de judecată, Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia au înaintat împotriva lui Bejenaru Radic o acțiune civilă, prin care au solicitat repararea prejudiciului material cauzat în sumă de 88.320 de lei și dobânda de întârziere, or, materialele cauzei denotă contrariul, acțiunea civilă fiind înaintată doar de către Străisteanu Gheorghe.

În circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție stabilește că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

În sensul art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse judecării. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Se accentuează că, dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei diferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se pronunța în hotărâri asupra tuturor cerințelor

acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz contra Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor judecătorești, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar, de asemenea, obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse (speța Fomin contra Moldovei, hotărârea din 11 octombrie 2011).

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza instanței de apel.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Străisteanu Gheorghe.

Se casează integral decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului material și moral, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Mariana Pitic